ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr. A420266017
Lietas arhīva Nr. AA43-0588-21/4
ECLI:LV:ADAT:2021:0531.A420266017.16.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2021.gada 31.maijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Roze Paegle,
tiesnese Irina Kaļiņina un tiesnese Santa Liniņa,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par pienākuma uzlikšanu Latvijas Republikai atlīdzināt morālo kaitējumu un personisko kaitējumu 2000 *euro*, kas /pers. A/ nodarīts ar Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Centra iecirkņa Kārtības policijas nodaļas amatpersonu darbībām administratīvā pārkāpuma lietā Nr.130034817, aizturot /pers. A/ un liedzot iespēju izteikt viedokli, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 18.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/2017.gada 16.martā plkst.11.25 tika administratīvi aizturēts un tika noformēts administratīvās aizturēšanas protokols Nr.304.

Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Centra iecirkņa Kārtības policijas nodaļas inspektors 2017.gada 7.aprīlī noformēja administratīvā pārkāpuma protokolu Nr. PC 316753 (turpmāk – protokols) par to, ka pieteicējs ir pārkāpis likuma "Par sapulcēm, gājieniem un piketiem" 10.panta otrajā daļā, 12.panta otrajā daļā un 18.panta trešajā daļā noteiktās prasības un tādējādi ir izdarījis Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 174.^{3}pantā paredzētu pārkāpumu.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2017.gada 8.maija spriedumu lietā Nr.130034817 izbeigta lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā par pieteicēja saukšanu pie administratīvās atbildības pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 174.^{3}panta.

Pēc Rīgas pilsētas Centra rajona prokuratūras virsprokurora apelācijas protesta minētais spriedums ar Rīgas apgabaltiesas 2017.gada 22.septembra spriedumu lietā Nr.130034817 atcelts un pieteicējs atzīts par vainīgu Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 174.^{3}panta pirmajā daļā paredzēta administratīvā pārkāpuma izdarīšanā, piemērojot sodu – brīdinājumu.

[2] Pieteicējs 2017.gada 24.martā vērsās Valsts policijā, lūdzot atlīdzināt viņam nodarīto morālo un personisko kaitējumu, kuru novērtē 2000 *euro* apmērā, par to, ka viņš tika aizturēts un ka viņam 2017.gada 16.martā netika dota iespēja izteikt viedokli piketā.

Ar Valsts policijas 2017.gada 3.jūlija lēmumu Nr.283 (turpmāk – Lēmums) atteikts izdot pieteicēja prasīto labvēlīgo administratīvo aktu, pamatojoties uz turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[2.1] Protokols administratīvā pārkāpuma lietā ir procesuālais dokuments un arī pierādījums. Protokols nav lēmums, kas ietekmētu personas, kurai protokols noformēts, tiesisko situāciju. Administratīvā aizturēšana ir procesuāla darbība, ko iestāde veic administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros likumā noteiktajos gadījumos, noformējot attiecīgu procesuālo dokumentu.

[2.2] Valsts policija nav pieņēmusi tādu lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā, kas būtu atzīts par prettiesisku.

Ņemot vērā minēto, prasījums par kaitējuma atlīdzību nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā un Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums) normas nav piemērojamas.

[2.3] Morālā un personiskā kaitējuma atlīdzināšanas prasījums izskatāms Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā vispārējās jurisdikcijas tiesā, ceļot zaudējumu atlīdzināšanas prasību.

[3] Pieteicējs vērsās tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru viņam tiktu atlīdzināts naudas izteiksmē morālais un personiskais kaitējums, kuru pieteicējs novērtē 2000 *euro* apmērā, izdošanu.

Pieteikumā ietverti turpmāk norādītie argumenti.

[3.1] Pieteicējs tika aizturēts un pikets tika pārtraukts bez tiesiska pamata. Nebija konstatējams Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 252. un 254.pantā paredzētais personas aizturēšanas pamats. Tika pārkāptas Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 94. un 103.pantā noteiktās tiesības, kā arī Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Eiropas Cilvēktiesību konvencija) 5. un 11.pantā nostiprinātās tiesības. Pieteicējs tika atbrīvots vairāk nekā četras stundas pēc aizturēšanas, pārkāpjot Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 255.panta prasības.

[3.2] Lēmumā nepamatoti norādīts, ka zaudējumu atlīdzināšanas prasījums izskatāms Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā, jo, aizturot pieteicēju, Valsts policija īstenoja pilnvaras, ko paredz publisko tiesību normas. Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 1.pants attiecas arī uz iestādes veiktu faktisko rīcību.

[3.3] Nodarīto kaitējumu pieteicējs novērtē šādi – 500 *euro* par to, ka tika liegta iespēja piketēt un paust savu viedokli, 500 *euro* par nodarīto personisko kaitējumu (tiesību izteikt viedokli nepamatota ierobežošana, kā arī goda un cieņas aizskārums), 500 *euro* par nodarīto morālo kaitējumu, kā arī 500 *euro* par nepamatotu brīvības ierobežojumu (personiskais kaitējums, brīvības, goda un cieņas aizskārums).

[4] Valsts policija rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst, bet uztur Lēmumā ietverto pamatojumu un paskaidro turpmāk minēto.

[4.1] Disciplinārās uzraudzības nodaļa veica pārbaudi un atzinumā secināja, ka Valsts policijas amatpersonu rīcība, aizturot pieteicēju, ir novērtējama kā likumīga.

Saskaņā ar likuma "Par policiju" 12.panta pirmās daļas 7.punktu policijas darbiniekam ir tiesības likumā noteiktajā kārtībā aizturēt un turēt apsardzībā personas, kuras tiek turētas aizdomās par noziedzīgu nodarījumu vai administratīvo pārkāpumu izdarīšanu.

[4.2] Pieteicēja aizturēšanas termiņš tika pārkāpts par piecām minūtēm, un tas nav izraisījis pieteicējam kaitīgas sekas.

Izvērtējot protokolā norādīto pārkāpuma būtību, secināms, ka par šādu pārkāpumu ir paredzēta administratīvā atbildība saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 174.^{3}panta pirmo daļu.

[4.3] Valsts policija ir ievērojusi pieteicēja 2017.gada 24.marta iesnieguma izskatīšanas termiņu, jo Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 18.panta trešā daļa pieļauj iespēju pagarināt iesnieguma izskatīšanas termiņu līdz četriem mēnešiem, pieņemot motivētu lēmumu un rakstveidā informējot pieteicēju.

[5] Administratīvā rajona tiesa ar 2019.gada 18.janvāra spriedumu pieteikumu noraidīja, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

[5.1] 2018.gada 1.martā stājās spēkā Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likums (turpmāk – Kaitējuma atlīdzināšanas likums), atbilstoši minētā likuma 1.panta pirmajai daļai likuma mērķis ir nodrošināt privātpersonai Satversmē noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par zaudējumu un nemantisko kaitējumu, kas tai nodarīts kriminālprocesā vai administratīvā pārkāpuma lietvedībā iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesiskas vai nepamatotas rīcības dēļ.

Atbilstoši Kaitējuma atlīdzināšanas likuma pārejas noteikumu 5.punktam lietas, kuras šā likuma spēkā stāšanās dienā izskata saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likumu, lēmējiestāde vai tiesa izskata un zaudējuma atlīdzinājuma tiesisko pamatu izvērtē atbilstoši tiesiskajam regulējumam, kāds bija spēkā līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai.

Tiesa konstatēja, ka līdz Kaitējuma atlīdzināšanas likuma spēkā stāšanās dienai Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 1.panta otrā daļa noteica, ka šā likuma noteikumi par to zaudējumu atlīdzināšanu, kuri privātpersonai nodarīti ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību, attiecināmi arī uz tādu zaudējumu atlīdzināšanu, kuri privātpersonai nodarīti ar iestādes prettiesisku lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā.

Savukārt ar grozījumiem Zaudējumu atlīdzināšanas likumā, kas stājās spēkā 2018.gada 1.martā, personiskā kaitējuma un morālā kaitējuma jēdziena vietā ir ieviests nemantiskā kaitējuma jēdziens, kā arī grozītas attiecīgās tiesību normas.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma pārejas noteikumu 8.punktā noteikts, ka šie grozījumi nav piemērojami to lietu izskatīšanā, kurās attiecīgais iesniegums iestādē vai pieteikums tiesā iesniegts līdz šo grozījumu spēkā stāšanās dienai.

Tiesa atzina, ka izskatāmajā gadījumā jāpiemēro Zaudējumu atlīdzināšanas likuma normas, kas bija spēkā līdz 2018.gada 28.februārim.

[5.2] Tiesa atsaucās uz Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 2.^{1} panta pirmo un trešo daļu.

Ja administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros nav sniegts vērtējums par tiem procesuālajiem aspektiem, kas personas ieskatā radīja viņa tiesību aizskārumu, tad pēc ārpustiesas noteiktās kārtības ievērošanas tas ir pārbaudāms administratīvās lietas ietvaros par zaudējumu atlīdzinājumu.

Tiesa konstatēja, ka administratīvā pārkāpuma lietā Nr.130034817 nav pilnībā izvērtēta Valsts policijas amatpersonu rīcība, par kuru pieteicējs šajā lietā prasa atlīdzinājumu (*sk. Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2017.gada 8.maija spriedumu lietā Nr.130034817 un Rīgas apgabaltiesas 2017.gada 22.septembra spriedumu lietā Nr.130034817*).

[5.3] Atsaucoties uz Satversmes 92.pantu, Administratīvā procesa likuma 92.pantu, Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 1.panta pirmo daļu, 4.panta pirmo daļu, 5.panta pirmo daļu, 6.pantu, 8.panta pirmo daļu un 9.pantu, likuma "Par sapulcēm, gājieniem un piketiem" 1.panta pirmo un ceturto daļu, 3.panta pirmo daļu, 10.panta pirmo un otro daļu, kā arī Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 174.^{3} pantu, tiesa konstatēja, ka pirms aizturēšanas pieteicējs piedalījās piketā, publiskā vietā ar plakātu paužot savu viedokli, un par šiem apstākļiem lietā nav strīda.

No Tiesu informācijas sistēmas datiem tiesa konstatēja, ka ar spēkā stājušos Rīgas apgabaltiesas 2017.gada

22.septembra spriedumu lietā Nr.130034817 ir atzīts, ka pieteicējs piketa laikā izmantoja transparentu (plakātu), kurā bija attēlota tieša vardarbība, kas saistīta ar Latvijas starptautiskā tēla diskreditēšanu. Ņemot vērā sakāpināto sabiedrisko spriedzi un starptautisko rezonansi, vēsturisko situāciju un plakātos attēloto tiešo vardarbību, lai aizsargātu sabiedrisko kārtību un drošību, demokrātiskās valsts iekārtu, izvairoties no apzināti veidotas konfrontācijas, pieteicējs tika sodīts par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 174.^{3} panta pirmajā daļā paredzēta administratīvā pārkāpuma izdarīšanu – likuma "Par sapulcēm, gājieniem un piketiem" 10.panta otrās daļas pārkāpšanu.

Administratīvā procesa likuma 153.panta trešā daļa noteic, ka fakts, kurš nodibināts ar spēkā stājušos spriedumu tā motīvu daļā, nav no jauna jāpierāda, izskatot administratīvo lietu, kurā piedalās tie paši dalībnieki.

Tā kā administratīvās pārkāpuma lietas Nr.130034817 un izskatāmās lietas dalībnieki ir vieni un tie paši, tiesa atzina par pierādītu faktu, ka pieteicējs ir pārkāpis likuma ",Par sapulcēm, gājieniem un piketiem" 10.panta otrajā daļā noteiktās prasības un tādējādi ir izdarījis administratīvo pārkāpumu, par ko atbildība paredzēta Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 174.^{3} panta pirmajā daļā.

[5.4] Tiesa atsaucās uz likuma "Par policiju" 3.panta pirmo daļu, 10.panta pirmās daļas 6.punktu, kā arī 12.panta pirmās daļas 1. un 4.punktu un secināja, ka Valsts policijas darbinieki, konstatējot likuma "Par sapulcēm, gājieniem un piketiem" 10.panta otrās daļas pārkāpumu, par ko ir paredzēta administratīvā atbildība Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 174.^{3} panta pirmajā daļā, ir pamatoti devuši pieteicējam norādījumus pārtraukt piketu un ir pamatoti pārtraukuši administratīvā pārkāpuma izdarīšanu.

Tiesa atzina, ka izskatāmajā gadījumā nav konstatējama Valsts policijas darbinieku prettiesiska rīcība.

Tā kā nav konstatējama ne iestādes prettiesiska rīcība, ne arī prettiesisks ar likumu aizsargāto tiesību būtisks aizskārums, nav tiesiska pamata pieteicēja norādīto zaudējumu atlīdzināšanai, kas nodarīti saistībā ar to, ka lietā konstatētajos apstākļos pieteicējam tika liegta iespēja turpināt paust viedokli piketā.

[5.5] Atsaucoties uz Satversmes 94.pantu, Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 5.panta pirmo daļu un judikatūras atziņām (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2006.gada 3.oktobra sprieduma lietā "McKay pret Apvienoto Karalisti" 30.punktu un 2005.gada 8.novembra sprieduma lietā "Khudoroyov pret Krieviju" 124.punktu*), kā arī likuma "Par policiju" 12.panta pirmās daļas 4. un 7.punktu, Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 252.panta pirmo daļu un 254.panta 1.punktu, tiesa atzina, ka izskatāmajā gadījumā Valsts policijas darbiniekiem bija tiesības aizturēt pieteicēju, jo tika pārkāpta piketa norises kārtība. Pieteicējs tika aizturēts, lai pārtrauktu administratīvo pārkāpumu un nodrošinātu administratīvā pārkāpuma lietvedību.

No lietas materiāliem tiesa konstatēja, ka pieteicēja aizturēšanas laikā ir veiktas procesuālas darbības tālākai administratīvās pārkāpuma lietvedības nodrošināšanai. Valsts policijas amatpersonu rīcību tiesa atzina par likumīgu.

[5.6] Tiesa atsaucās uz Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 255.panta pirmo daļu un no lietas materiāliem konstatēja, ka pieteicējs tika aizturēts 2017.gada 16.martā plkst.11.25, bet atbrīvots tās pašas dienas plkst.15.30, tādējādi kopējais pieteicēja aizturēšanas laiks pārsniedz atļautās četras stundas par piecām minūtēm.

Tiesa atzina, ka ir pieļauts procesuāls pārkāpums, un tas ir konstatēts arī Valsts policijas 2017.gada 25.maija dienesta pārbaudes atzinumā.

Atsaucoties uz Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmo daļu, Administratīvā procesa likuma 184.panta otro daļu un judikatūras atziņām (*sk. Senāta 2013.gada 5.aprīļa lēmumu lietā Nr.SKA-449/2013 un 2013.gada 30.aprīļa lēmumu lietā Nr.SKA-454/2013*), tiesa konstatēja, ka pieteicējs nav pamatojis, kādēļ viņš uzskata, ka aizturēšanas termiņa pārsniegšana par piecām minūtēm viņam radīja būtisku aizskārumu. Tiesa secināja, ka no lietā esošajiem pierādījumiem nav konstatējams pieteicēja tiesību vai tiesisko interešu būtisks aizskārums. Pieteicējs nav norādījis, kā izpaudies aizskārums viņa godam un cieņai, lai gan Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta otrā daļa paredz, ka privātpersonai ir pienākums norādīt personiskā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru un to pamatot.

Tiesa ņēma vērā, ka procesuālais pārkāpums (termiņa neievērošana) nebija ilgstošs – piecas minūtes. Lietā nav pierādīts, ka ar minēto procesuālo pārkāpumu pieteicējam būtu nodarītas smagas ciešanas vai iestājušās kaitīgas sekas.

Līdz ar to tiesa secināja, ka ar procesuālo pārkāpumu netika nodarīts pieteicēja tiesību vai tiesisko interešu būtisks aizskārums, kas varētu būt par tiesisku pamatu atlīdzinājuma piešķiršanai.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, norādot turpmāk minētos argumentus.

[6.1] Atsaucoties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, pieteicējs norāda, ka strīdu pastāvēšana starp oponentiem nevar būt par tiesisku pamatu, lai ierobežotu tiesības uz pulcēšanās brīvību (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2001.gada 2.oktobra sprieduma apvienotajās lietās Nr.29221/95 un Nr.29225/95 Stankov and United Macedonian Organization Ilinden pret Bulgāriju 107.punktu, 2002.gada 9.aprīļa sprieduma lietā Nr.51346/99 Cisse pret Franciju 50.punktu, 2013.gada 3.oktobra sprieduma lietā Nr.21613/07 Kasparovs un citi pret Krieviju 94. un 95.punktu*).

[6.2] Pamatojoties uz Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 11.pantu, pieteicējs uzskata, ka viņa aizturēšana bija prettiesiska. Aizturēšana būtu bijusi pieļaujama tikai tad, ja par pārkāpumu būtu paredzēts sods, kas saistīts ar brīvības atņemšanu. Turklāt netika ievērotas Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 252.pantā noteiktās prasības. Pirms aizturēšanas netika pielietoti citi ietekmēšanas līdzekļi, nebija nepieciešams noskaidrot pieteicēja personību, jo pieteicējam bija līdzi personu apliecinošs dokuments. Protokols tika noformēts vēlāk, kā arī nebija cita lēmuma, kuru būtu nepieciešams izpildīt.

[7] Rakstveida paskaidrojumā Valsts policija apelācijas sūdzību neatzīst, piekrīt pirmās instances tiesas spriedumam un paskaidro, ka komunisma ideoloģijas paušana nav aizsargājama, jo tā ir pretēja Satversmē un Eiropas Cilvēktiesību konvencijā nostiprinātajām demokrātiskas sabiedrības vērtībām (*sk. Senāta 2013.gada 30.aprīļa spriedumu lietā Nr.A42945009, SKA-172/2013*). Saskaņā ar Satversmes 116.pantu un Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 11.pantu vārda un biedrošanās brīvība ir ierobežojama demokrātiskas sabiedrības ideālu un vērtību saglabāšanai. Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 254.panta 1.punkts nav interpretējams tādējādi, ka aizturēšanas rezultātā visos gadījumos persona obligāti tiks atzīta par vainīgu un saukta pie atbildības. Aizturēšana var notikt, ja Valsts policijai ir pamats iejaukties un izmeklēt lietas apstākļus, kā arī, lai novērstu un pārtrauktu likumpārkāpumus. Pretējā gadījumā Valsts policija nespētu pilnvērtīgi nodrošināt sabiedrisko kārtību un drošību.

[8] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 29.oktobra spriedumu pieteikums tika noraidīts, bet pieteicējs iesniedza kasācijas sūdzību.

Senāts ar 2021.gada 8.februāra spriedumu atcēla Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 29.oktobra spriedumu daļā, ar kuru noraidīts pieteikums par atlīdzinājumu saistībā ar pieteicēja aizturēšanas ilgumu. Norādītajā daļā lieta tika nosūtīta jaunai izskatīšanai Administratīvajā apgabaltiesā.

Motīvu daļa

[9] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa administratīvo lietu izskata rakstveida procesā.

Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka nav objektīvas nepieciešamības, lai noteiktu šīs lietas izskatīšanu mutvārdu procesā. Lietas apstākļu objektīvai noskaidrošanai nav nepieciešams rīkot tiesas sēdi, jo no lietā esošajiem dokumentiem ir iespējams gūt pilnīgu priekšstatu par izskatāmo jautājumu. Lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, kā arī procesa dalībnieki ir īstenojuši tiesības sniegt paskaidrojumus par lietas apstākļiem un iesniegt pierādījumus, tādēļ šīs lietas izskatīšana mutvārdu procesā nav lietderīga.

[10] Atbilstoši Senāta 2021.gada 8.februāra spriedumā norādītajam apgabaltiesa izskatīs pieteikumu daļā par pienākuma uzlikšanu Latvijas Republikai atlīdzināt morālo kaitējumu un personisko kaitējumu, kas pieteicējam nodarīts ar Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Centra iecirkņa Kārtības policijas nodaļas amatpersonu darbībām administratīvā pārkāpuma lietā Nr.130034817, aizturot pieteicēju ilgāk par piecām minūtēm, nekā paredzēts likumā.

[11] Pārbaudījusi lietas materiālus, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzība (no jauna izskatāmajā daļā) nav pamatota un pieteikums attiecīgajā daļā ir noraidāms.

[12] Pieteicējs lūdz atlīdzināt naudā viņam nodarīto nemantisko kaitējumu, pamatojot, ka tas nodarīts ar Valsts policijas darbībām administratīvā pārkāpuma lietā, aizturot pieteicēju ilgāk, nekā likumā paredzētās četras stundas.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicējs bija aizturēts četras stundas un piecas minūtes, un tādējādi aizturēšanas termiņa pārkāpums ildzis piecas minūtes. Nav strīda arī par to, ka minētie apstākļi ir vērtējami kā procesuālais pārkāpums.

Senāts šajā lietā ir atzinis, ka arī piecu minūšu nepamatota brīvības ierobežošana pati par sevi ir uzskatāma par būtisku tiesību aizskārumu. Atbilstoši Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta trešajai daļai nemantiskā kaitējuma esība tādā gadījumā ir uzskatāma par pierādītu (*sk. Senāta 2021.gada 8.februāra spriedumu lietā Nr.SKA-352/2021 8.punktu*).

[13] Atbilstoši Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta otrajai daļai privātpersonai ir pienākums norādīt un pamatot nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru.

Izskatāmajā gadījumā pieteicējs nav izpildījis minētajā tiesību normā noteiktās prasības, jo nav pienācīgi pamatojis pieteikumā norādītā nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru saistībā ar nepamatoto brīvības ierobežojumu, kas ilga piecas minūtes. No lietā esošajiem pierādījumiem nav konstatējams, ka iestādes pieļautā procesuālā pārkāpuma dēļ pieteicējam būtu iestājušās nelabvēlīgas sekas.

Administratīvā procesa likuma 94.panta ceturtā daļa noteic, ka atlīdzināšanas pienākumu attiecīgais publisko tiesību subjekts var izpildīt, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms zaudējuma vai kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams vai nav adekvāti, samaksājot atbilstīgu atlīdzinājumu naudā.

Saskaņā ar judikatūras atziņām, lai arī prettiesisko aizturēšanu vairs nav iespējams padarīt par nebijušu, minētās normas izpratnē arī darbības atzīšana par prettiesisku, proti, pamatprasījuma apmierināšana, var būt pietiekams atlīdzinājuma līdzeklis gan minētās normas izpratnē, gan Satversmes 92.panta izpratnē (*sk. Senāta 2021.gada 8.februāra spriedumu lietā Nr.SKA-352/2021 9.punktu*).

Eiropas Cilvēktiesību tiesas un Senāta praksē ir atzīts, ka dažkārt par atbilstīgu atlīdzinājumu uzskatāma pārkāpuma konstatēšana pati par sevi. Eiropas Cilvēktiesību tiesa, lemjot par morālo atlīdzinājumu, vairākās lietās pat nopietnu pārkāpumu gadījumos ir atzinusi, ka pārkāpumu konstatēšana var būt taisnīga atlīdzība par jebkuru morālu kaitējumu, ko cietis pieteicējs (*sk.*, *piemēram*, *Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2002.gada 28.novembra sprieduma lietā "Lavents pret Latviju", iesnieguma Nr.58442/00, 151.punktu, kā arī Senāta 2010.gada 10.jūlija sprieduma lietā Nr.SKA-223/2010 7.punktu*).

Eiropas Cilvēktiesību tiesa, lemjot par atlīdzinājumu, ir norādījusi, ka pārkāpuma konstatēšana pati par sevi ir uzskatāma par pietiekami taisnīgu atlīdzību par pieteikumā nodarīto morālo kaitējumu (*sk. , piemēram, 2020.gada 20.februāra sprieduma lietā "Zelčs pret Latviju", iesnieguma Nr.65367/16, 81.punktu*).

Norādītajās lietās tika konstatēts, ka persona bija nepamatoti aizturēta, turklāt ievērojami ilgāku laiku, nekā izskatāmajā gadījumā pieteicējs.

Ņemot vērā minēto, kā arī judikatūrā nostiprinātās atziņas, apgabaltiesa secina, ka šajā lietā konstatētajos apstākļos pārkāpuma – pieteicēja aizturēšana par piecām minūtēm ilgāk, nekā paredzēts likumā – konstatēšana (to jau ir izdarījusi iestāde) ir samērīga ar iestādes pieļauto procesuālo pārkāpumu, tādēļ tā ir uzskatāma par taisnīgu atlīdzību. Lietā nav iesniegti tādi pierādījumi, kā arī nav konstatējami priekšnosacījumi, kas varētu būt par tiesisku pamatu, lai pieteicējam piešķirtu atlīdzinājumu naudas izteiksmē.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

Noraidīt /pers. A/ pieteikumu daļā par pienākuma uzlikšanu Latvijas Republikai atlīdzināt naudas izteiksmē /pers. A/ nodarīto morālo kaitējumu un personisko kaitējumu, kas /pers. A/ nodarīts ar Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Centra iecirkņa Kārtības policijas nodaļas amatpersonu darbībām administratīvā pārkāpuma lietā Nr.130034817, aizturot /pers. A/ ilgāk par piecām minūtēm, nekā paredzēts likumā.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente R.Paegle

Tiesnese I.Kaļiņina

Tiesnese S.Liniņa

Dokuments ir parakstīts elektroniski ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.